

Отже, до ознак корупційних правопорушень відносять: пряме заподіяння збитків чи шкоди інтересам держави, наявність злочинного умислу, використання свого службового становища, зацікавленість особи, кількість одержаних матеріальних чи нематеріальних благ тощо. Варто також зазначити й про те, що не вважається корупцією. Службові особи, уповноважені на виконання деяких функцій держави чи органів місцевого самоврядування, відповідно до чинного законодавства мають право одержувати дарунки, що відповідають загальноприйнятим правилам гостинності, у випадку, якщо загальна вартість даних дарунків не перевищує двох прожиткових мінімумів, які були встановлені чи дійсні на 1 січня відповідного року. Законодавець також категорично забороняє одержувати, вимагати чи навіть просити дарунки для себе чи пов'язаних із зацікавленою стороною осіб. Тим часом до дозволених категорій подарунків відносять загальнодоступні знижки, призи, бонуси та подарунки від близьких осіб незалежно від суми дарунку, категорії дарункодавця та ступеня спорідненості.

Отже, проаналізувавши вищезгадану інформацію, можемо дійти висновку, що корупція є вкрай негативним явищем, яке не лише породжує соціальну диспропорцію в суспільстві, а й порушує стабільне функціонування системи державного апарату.

1. Шевченко С., Сидоренко Н. Сутність поняття політичної корупції та її небезпеки в Україні. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 15 лист. 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 103–107.
2. Мунько А. Стан корупції в Україні за оцінками вітчизняних і міжнародних установ. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 8–9 груд. 2022 р.). Київ, 2022. С. 222–225.
3. Treshchov M. State and prospects of anti-corruption policy implementation in Ukraine: comparative analysis. *Scientific bulletin of flight academy. Section : economics, management and law.* 2023. Vol. 8. P. 48–56.
4. Hrytsiak I. Combating the legalization (laundering) of proceeds from crime in European law. *Public law.* 2021. Vol. 43. No. 3. P. 113–119.
5. Nalyvaiko L., Ilkov V. Conceptualisation of the phenomenon of corruption: International practices and Ukrainian experience. *Economic Annals.* 2018. Vol. 172. Issue 7–8. P. 32–37.
6. Наумик А. Шляхи протидії корупції та корупційним проявам в органах місцевого самоврядування України. *Студентський науковий журнал «UNIVERSUM».* 2023. № 1. С. 57–60.
7. Наумик А. С., Червякова К. Д. Комунікація суспільства та органів державної влади. *Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук : матеріали II Міжнар. наук. конф.* (м. Дніпро, 17 бер. 2023 р.). Дніпро, 2023. С. 79–80.
8. Сидоренко Н., Наумик А., Брагіна К. Особливості функціонування інститутів громадянського суспільства в контексті переходу України до впровадження концепту «сервісної держави». *Theoretical and practical aspects of modern scientific research.* 2023. November 24. P. 47–49. URL : <https://doi.org/10.36074/logos-24.11.2023.13>.
9. Наумик А. Розвиток юридичного документознавства в Україні як основа сучасної правової площини. *Modern vision of implementing innovations in scientific studies : II International Scientific and Theoretical Conference* (Sofia, 20.10.2023). Sofia, 2023. P. C. 44–46.

УДК 343.35

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/124-126

Олексій ЗАЙЦЕВ

завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор

ВПЛИВ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ НА РОЗВИТОК УКРАЇНИ ЯК СУЧАСНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Корупція є серйозною загрозою для будь-якої країни, вона підриває довіру громадян до владних інституцій, спричиняючи економічний шкоду та перешкоджаючи розвитку суспільства. Удосконалення загальної системи запобігання та протидії корупції є важливим завданням для кожної держави. У цих тезах розглянемо кілька кроків, які можна вжити для покращення ефективності боротьби з корупцією.

Крок 1: Зміцнення правової бази.

Першим кроком удосконалення системи запобігання та протидії корупції є зміцнення правової бази. Це означає ухвалення жорстких антикорупційних законів і

поліпшення їх виконання. Наприклад, необхідно встановити суворі покарання для осіб, звинувачених у корупційних діях, а також забезпечити ефективний механізм контролю за діяльністю владних осіб.

Крок 2: Підвищення прозорості та відкритості.

Другим важливим кроком є підвищення прозорості та відкритості в урядових інституціях. Це може бути досягнуто шляхом публікації інформації про діяльність державних установ, включаючи бюджетні витрати, закупівлі та заробітну плату владних осіб. Також важливо забезпечити доступ громадськості до цієї інформації і створити механізми для звітування перед суспільством.

Крок 3: Запровадження ефективних механізмів контролю та нагляду.

Третім кроком є запровадження ефективних механізмів контролю та нагляду за діяльністю владних осіб. Це може включати створення незалежних антикорупційних органів, які мають повноваження розслідувати корупційні злочини та накладати відповідні покарання. Також важливо забезпечити захист журналістів та активістів, які розкривають випадки корупції, і створити механізми для їхнього судового захисту.

Крок 4: Залучення громадськості.

Четвертим кроком є залучення громадськості до боротьби з корупцією. Громадськість може виступати як допоміжний орган, який виявляє випадки корупції, надає інформацію про них та вимагає відповідного реагування з боку влади. Також важливо проводити освітні кампанії, спрямовані на підвищення свідомості громадян про шкідливість корупції та їхні права в боротьбі з нею.

Крок 5: Антикорупційна перевірка ділових партнерів при укладанні договорів закупівлі.

Розпочата війна довела неспроможність проведення більшості процедур закупівель в Україні. Кабінетом Міністрів України 28.02.2022 було прийнято постанову № 169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» (далі – Постанова № 169), відповідно до якої в умовах воєнного стану оборонні та публічні закупівлі товарів, робіт і послуг здійснюються без застосування процедур закупівель та спрощених закупівель, визначених Законом України «Про оборонні закупівлі».

Ці положення були скасовані шляхом поділу закупівель на оборонні та інші. 11.11.2022 постановою Кабінету Міністрів України № 1275 «Про затвердження особливостей здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану», яка встановила особливий порядок та умови здійснення оборонних закупівель для державних замовників у сфері оборони, служб державного замовника, а також військових частин, організацій (установ, закладів), що уповноважуються рішенням державного замовника у сфері оборони на здійснення закупівель, та укладення державних контрактів (договорів) із забезпеченням захищеності державних замовників від воєнних загроз на період дії правового режиму воєнного стану.

На відміну від Постанови № 169, постановою № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» істотно збільшено кількість процедур.

За логікою законодавця, сторони договору про закупівлю досягають згоди через проведення процедури закупівлі, обтяженою антикорупційною перевіркою. Перевірка повинна здійснюватися шляхом пошукових електронних запитів до відкритих єдиних державних реєстрів, таких як: електронна система публічних закупівель Prozorro – <https://prozorro.gov.ua/>; система YouControl – онлайн-сервіс перевірки компаній – <https://youcontrol.com.ua>; Clarity Project – система аналітики відкритих даних – <https://clarity-project.info/about>; реєстри Міністерства юстиції України – <https://minjust.gov.ua/m/edini-ta-derjavni-geestri>; електронний податковий сервіс «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера», розміщений на головній сторінці офіційного порталу Державної податкової служби України, – <https://tax.gov.ua/businesspartner>. Можна скористатися і вебресурсами Антимонопольного комітету України – <https://amcu.gov.ua/>, Міністерства внутрішніх справ України – <https://mvs.gov.ua/uk>, а також Єдиним державним реєстром судових рішень, держателем якого є Державна судова адміністрація України, – <https://court.gov.ua/> тощо.

Загалом, удосконалення загальної системи запобігання та протидії корупції вимагає комплексного підходу, включаючи зміцнення правової бази, підвищення прозорості та відкритості, запровадження ефективних механізмів контролю та нагляду та залучення громадськості до боротьби з корупцією. Тільки за умови спільних зусиль всіх зацікавлених сторін можна досягти успіху в цій нелегкій справі.